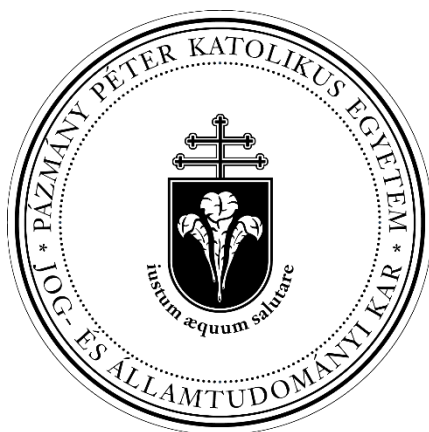

Pázmány Law Working Papers
2025/8

Zanathy Anna
A DSA által előírt gondossági
kötelezettségek az online
platformok ajánlórendszerével
összefüggésben a P2B
függvényében

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Pázmány Péter Catholic University Budapest
<http://jak.ppke.hu>
<http://www.plwp.eu/>
ISSN: 2062-9648

Zanathy Anna¹: A DSA által előírt gondossági kötelezettségek az online platformok ajánlórendszereivel összefüggésben a P2B függvényében

1 Bevezetés

Az online platformok társadalmi szerepének növekedésével az Európai Unió a Digitális Szolgáltatásokról szóló rendeletben² (a továbbiakban: DSA) számos gondossági kötelezettséget írt elő a szolgáltatókkal szemben. A DSA egy bináris rendszert vezetett be: egyrészt a platformok főszabály szerint mentesülnek a jogellenes tartalmak tárolásáért, illetve nyilvánosság részére történő terjesztéséért való felelősség alól, másrészt azonban a platformok kötelesek a DSA III. fejezetében előírt kellő gondossági kötelezettségeket betartani.³ Érezhető, hogy az EU egy finom egyensúlyt kívánt megteremteni a platformok vonatkozásában, amelynek értelmében a platformok ugyan nem tartoznak jogi felelősséggel a rajtuk elhelyezett jogellenes tartalomért, de elszámoltathatóak a szolgáltatásaik által kiváltott társadalmi hatások, illetve a szolgáltatásaikban rejlő kockázatok kezeléséért.⁴

Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy a platformok felelősségére és a kellő gondossági kötelezettségeikre vonatkozó rendelkezések a DSA-ban bizonyos átfedéseket mutatnak. A DSA 16. cikke szerint például a tárhelyszolgáltatóknak olyan mechanizmusokat kell létrehozniuk, amelyek lehetővé teszik, hogy bárki értesítse őket a szolgáltatásukon található jogellenes tartalmakról.⁵ Ha az ilyen értesítés eredményeként a tárhelyszolgáltató, a DSA 6. cikke szerinti, tényleges tudomást szerez a jogellenes tartalomról, úgy a szolgáltató felelősséggel tartozik annak tárolásáért és nyilvánosság részére való terjesztéséért kivéve, ha haladéktalanul intézkedik az adott tartalom eltávolítása érdekében.

¹ Zanathy Anna PhD-hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola. ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0005-5415-1474>

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet), PE/30/2022/REV/1, HL L 277., 2022.10.27., 1–102.

³ BUITEN, Miriam: The Digital Services Act From Intermediary Liability to Platform Regulation. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law*, 2021/5., 373. o. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3876328>

⁴ GOSZTONYI Gergely: *Censorship from Plato to Social Media: The Complexity of Social Media's Content Regulation and Moderation Practices*. Cham, Springer, 2023, 87–89. o. https://doi.org/10.1007/978-3-031-46529-1_6

⁵ LENDVAI Gergely Ferenc: Bejelentési és cselekvési mechanizmusok. In: KOLTAY András – LAPSÁNSZKY András – SZIKORA Tamás – TÓTH András (szerk.): *DSA rendelet nagykommentár: Nagykommentár a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2022. október 19-i (EU) 2022/2065 rendelethez (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet)*. Budapest, Wolters Kluwer, 2024, 79–80. o.

A DSA a kellő gondossági kötelezettségek körét a szolgáltató típusa szerint differenciálja. A DSA 11–15. cikkeiben előírt kellő gondossági kötelezettségeket valamennyi közvetítő szolgáltató, a 16–18. cikkeiben foglaltakat csak a tárhelyszolgáltatók, a 19–32. cikkeiben meghatározottakat csak a platformok, míg a 33–43. cikkeiben felsoroltakat csupán az online óriásplatformok számára állít fel kötelezettségeket.

A DSA által előírt kellő gondossági kötelezettségek az általuk elérni kívánt célkitűzések alapján három kategóriába sorolhatók:

- i. tartalommoderálás, amely elsősorban a platform tartalommal összefüggő döntéseinek meghozatalának folyamatára vonatkozik;
- ii. átláthatóság, amely a szolgáltatás átláthatóságát hivatott biztosítani; és
- iii. kockázatkezelés, amely arra vonatkozó kötelezettségeket foglal magában, hogy a platformnak hogyan kell kezelnie és csökkentenie a szolgáltatás működéséből és használatából eredő kockázatokat.

Bár valamennyi kellő gondossági kötelezettséget érdemes lenne külön-külön is megvizsgálni, jelen tanulmányban kizárólag a platformok ajánlórendszereivel összefüggésben elfogadott gondossági kötelezettségeket elemzem.

2 Az online platformok ajánlórendszerei

Az ajánlórendszerek jelentős hatást gyakorolnak a felhasználók interneten elérhető információkkal való interakciójára. Egyrészt az ajánlórendszerek elősegítik az információk gyors és széles körű terjedését, valamint a szolgáltatás igénybevevői számára releváns információk megtalálását, így javítva a felhasználói élményt. Másrészt azonban az az ajánlórendszerek meghatározott szerepet töltenek be bizonyos üzenetek felerősítésében és így (közvetve) különböző online viselkedésformák kialakításában is.⁶ Például a YouTube esetében a megtekintett tartalmak mintegy 70%-át,⁷ míg a TikTok platformon az esetek 90–95%-át⁸ az ajánlórendszerek által közvetített tartalmak teszik ki.

⁶ DSA, (70) preambulumbekezdés.

⁷ SOLSMAN, Joan E.: YouTube's AI is the puppet master over most of what you watch. *CNET*, 2018. január 10., <https://www.cnet.com/tech/services-and-software/youtube-cs-2018-neal-mohan/>

⁸ N/A: Investigation: How TikTok's Algorithm Figures Out Your Deepest Desires. *Wall Street Journal*, 2021. július 21., https://www.wsj.com/video/series/inside-tiktoks-highly-secretive-algorithm/investigation-how-tiktok-algorithm-figures-out-your-deepest-desires/6C0C2040-FF25-4827-8528-2BD6612E3796?mod=trending_now_video_3

2.1 Az ajánlórendszerek működési elve

A tartalomoptimalizálás az online platformok egyik legfontosabb funkciója, amely elsősorban azt foglalja magában, hogy az információk milyen rangsorban jelennek meg az érintett online felületen. Erre például „az információk algoritmikus javaslásával, rangsorolásával és priorizálásával, a szöveges és egyéb vizuális megjelenítések révén történő különbségtétellel vagy a szolgáltatás igénybe vevője által biztosított információk egyéb feldolgozása révén kerül sor.”⁹ Ahogyan arra a DSA (70) preambulumbekzdése is utal ez a folyamat nagymértékben támaszkodik az ajánlórendszerekre, amelyek gyakran gépi tanuláson alapuló mesterséges intelligenciával egészítenek ki.¹⁰

2.2 Az ajánlórendszerek fogalmi meghatározása a DSA és a P2B alapján

A DSA az ajánlórendszer fogalmát tágan határozza meg. A DSA 3. cikkének s) pontja szerint az ajánlórendszer olyan “teljes mértékben vagy részben automatizált rendszer, amelyet az online platform arra használ, hogy az online interfészén konkrét információkat javasoljon vagy ezeket az információkat rangsorolja a szolgáltatás igénybe vevője számára, többek között a szolgáltatás igénybe vevője által indított keresés alapján vagy egyéb módon meghatározva a megjelenített információk relatív sorrendjét vagy elsőbbségét.”¹¹ Ajánlórendszer tehát valójában nem más mint az az algoritmus, mesterséges intelligencia amely meghatározza például a Google keresési eredményeit, a közösségi média hírfolyamain megjelenő tartalmakat, sőt még a társkereső alkalmazásokban javasolt potenciális partnerek sorrendjét is.¹²

Némi párhuzamot lehet vonni a rangsorolásnak az online közvetítő szolgáltatások üzleti felhasználói tekintetében alkalmazandó tisztességes és átlátható feltételek előmozdításáról szóló 2019/1150 EU Rendeletben (a továbbiakban: P2B)¹³ szereplő meghatározásával, bár

⁹ DSA, (70) preambulumbekzdés.

¹⁰ Uo.

¹¹ DSA, 3. cikk, s).

¹² HUSOVEC, Martin: *Principles of the Digital Services Act*. Oxford, Oxford University Press, 2024, 288. o. <https://doi.org/10.1093/law-ocl/9780192882455.003.0002>; NOVOC, Milos: *The EU Digital Services Act (DSA): A Commentary*. Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2024, 58. o.

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1150 rendelete (2019. június 20.) az online közvetítő szolgáltatások üzleti felhasználói tekintetében alkalmazandó tisztességes és átlátható feltételek előmozdításáról (P2B), PE/56/2019/REV/1, HL L 186., 2019.7.11., 57–79.

az ajánlórendszerek a rangsorolásnál sokkal többre terjednek ki.¹⁴ A P2B jóval a DSA előtt, 2020. július 12. napján lépett hatályba az online közvetítő szolgáltatások üzleti felhasználói és az online keresőprogramok tekintetében a kereskedelmiweboldal-használók számára megfelelő átláthatóság, tisztességesség és a hatékony jogorvoslati lehetőségek biztosítása érdekében.¹⁵ A P2B értelmében a rangsorolás az online közvetítő szolgáltatáson keresztül kínált áruknak és szolgáltatásoknak biztosított viszonylagos kiemelés, illetve az online keresőprogramok által a keresési eredményekhez rendelt relevancia, ahogyan azt az online közvetítő szolgáltatók, illetve az online keresőprogram-szolgáltatók megjelenítik, strukturálják vagy kommunikálják, tekintet nélkül az ilyen megjelenítéshez, strukturáláshoz vagy kommunikációhoz használt technológiai eszközökre.¹⁶

Ezzel összefüggésben az Európai Bizottság nem kötelező érvényű iránymutatásokat¹⁷ (a továbbiakban: P2B Iránymutatás) is kiadott a rangsorolás átláthatóságáról, de ezek korlátozott információt nyújtanak arról, hogy hogyan kell értelmezni a rangsorolás fogalmát. A P2B Iránymutatás alapján kijelenthető, hogy a rangsorolást alapvetően az “adatvezérelt, algoritmus-alapú döntéshozatal egy formájának” kell tekinteni. Bár a P2B Iránymutatás megerősíti, hogy az, hogy mi minősül rangsorolási rendszernek, esetről esetre vizsgálandó, a P2B Iránymutatás használt rangsorolási rendszerek példái (például keresési funkciók, metakereső programok) némi egyértelműséget nyújthatnak e tekintetben. A P2B Iránymutatás például azt is megállapítja, hogy a rangsorolás magában foglalhatja az áruk és szolgáltatások alapértelmezett sorrendjét is, amelyek között a fogyasztók keresőkérdekek használata nélkül navigálhatnak, a különböző online közvetítő szolgáltatások zökkenőmentes használata révén, vásárlási gombok, vizuális megjelenítés (beleértve a térképek vagy könyvtárak formájában működő online közvetítő szolgáltatásokban), kiemelés, leadgenerálás és szerkesztői beavatkozások révén.

¹⁴ A rangsorolás az áruk és szolgáltatások kiemelésének sorrendjére korlátozódik, ellentétben az ajánlórendszerrel, amely a felhasználó által megadott bármely információ kiemelésére vonatkozik. FIRNIKSZ Judit: Rangsorolás – Új szabályozási igény a platformok és az információs túlterheltség korában. In: VALENTIN Pál – ANTAL-POMÁZI Krisztina – BEREZVAI Zombor – NAGY CSONGOR István (szerk.): *Verseny és szabályozás 2021*. Budapest, MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 2021, 168. o.; POLYÁK Gábor – PATAKI Gábor – GOSZTONYI Gergely – SZALAY Klára: Versenyjogi előzmények és piacsabályozási eszközök a Digitális piacokról szóló európai rendelet tervezetében. In: VALENTIN Pál – ANTAL-POMÁZI Krisztina – BEREZVAI Zombor – NAGY CSONGOR István (szerk.): *Verseny és szabályozás 2021*. Budapest, MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 2021, 159-160. o.

¹⁵ P2B, 1.

¹⁶ TÓTH András: Az online platformok európai szabályozása. *In Medias Res*, 2022/2., 80. o.
<https://doi.org/10.59851/imr.11.2.6>

¹⁷ A Bizottság közleménye: Iránymutatás a rangsorolási átláthatóságról az (EU) 2019/1150 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek megfelelően (P2B Iránymutatás), 2020/C 424/01, C/2020/8579, HL C 424., 2020.12.8., 1–26, 11.

Tekintettel a DSA technológiaiilag semleges keretrendszerére, valószínű, hogy a P2B Iránymutatásban felvázolt megközelítés hasonlóan fog érvényesülni a jövőben: az ajánlórendszer fogalmát tágan fogják értelmezni, míg a végrehajtó hatóságok a konkrét kontextus alapján fogják értékelni, hogy mi minősül ajánlórendszernek. A platformoknak azonban célszerű óvatosságot tanúsítaniuk, mivel minden olyan tartalomszervezési rendszer, amely a felhasználó kifejezett inputja nélkül, egyéni paraméterek alapján működik, nagy valószínűséggel a DSA szerinti ajánlórendszernek minősül.¹⁸

2.3 Átláthatósági követelmények: a DSA 27. cikke és a P2B kapcsolódó szabályai

A DSA 27. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy “az online platformot üzemeltető azon szolgáltatók, amelyek ajánlórendszereket használnak, szerződési feltételeikben – világos és közérthető nyelvezettel – meghatározzák az ajánlórendszerükben használt fő paramétereket, valamint a szolgáltatás igénybe vevői számára az e fő paraméterek módosítására vagy befolyásolására rendelkezésre álló lehetőségeket.”

A DSA 27. cikke szerinti kötelezettség tehát egy átláthatósági kötelezettség, amely kétrétű. A platformoknak el kell magyarázniuk (i) az ajánlórendszerükben használt fő paramétereket, és (ii) az e fő paraméterek módosításának vagy befolyásolásának lehetőségét és módszerét.¹⁹ Már most fontos kiemelni, hogy az online óriásplatformok és a nagyon nagy online keresőmotorok kivételével a platformok nem kötelesek alternatív lehetőséget kínálni a felhasználóknak az ajánlórendszerükhöz. A DSA 27. cikkének célja nem az ajánlórendszerek használatának korlátozása vagy tiltása, hanem az átláthatóság előmozdítása, amely lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy megértsék, hogyan befolyásolják az ilyen rendszerek az információk megjelenítését.²⁰

Bár a DSA 27. cikk (1) bekezdése szerinti átláthatósági kötelezettségek első látásra magától értetődőnek tűnhet, e rendelkezés végrehajtása számos összetett problémát vet fel a gyakorlatban.

¹⁸ NOVOVIC, 2024, 59. o.

¹⁹ DECAROLIS, Francesco – LI, Muxin: Regulating online search in the EU: From the android case to the Digital Markets Act and Digital Services Act. *International Journal of Industrial Organization*, 2023/90., 6. o. <https://doi.org/10.1016/j.ijindorg.2023.102983>

²⁰ PAPP János Tamás: Az ajánlórendszerek átláthatósága. In: KOLTAY András – LAPSÁNSZKY András – SZIKORA Tamás – TÓTH András (szerk.): *DSA rendelet nagykommentár. Nagykommentár a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2022. október 19-i (EU) 2022/2065 rendelethez (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet)*. Budapest, Wolters Kluwer, 2024, 27. o.

Először is, a DSA korlátozott iránymutatást nyújt a platformok által az ajánlórendszereikről közzéteendő információk körére vonatkozóan. Konkrétan, bár a 27. cikk (1) bekezdése előírja az ajánlórendszerükben használt fő paraméterek közzétételét, a DSA nem ad pontos meghatározást arra vonatkozóan, hogy mit is jelentenek ezek a fő paraméterek.²¹ A DSA (70) preambulumbekzdése és a DSA 27. cikk (2) bekezdése egyértelművé teszi, hogy az ilyen paramétereknek tartalmazniuk kell: (i) a szolgáltatás igénybe vevőjének javasolt információk meghatározásakor legfontosabb kritériumokat, és (ii) a fontosságukra vonatkozó információkat (beleértve azt is, ha az információkat profilalkotás és az online viselkedés alapján rangsorolják). A 2016/679 EU Rendelet²² (a továbbiakban: GDPR) szerinti profilalkotással és automatizált döntéshozatallal kapcsolatos ítélkezési gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a fő paraméterek és azok relatív fontosságának meghatározása ritkán egyszerű feladat – különösen a mesterséges intelligenciával működtetett ajánlórendszerek esetében, amelyeket az óriásplatformok kivétel nélkül alkalmaznak.

A gyakorlat általában a P2B Iránymutatáshoz fordul annak további tisztázása érdekében, hogy hogyan kell értelmezni a fő paraméterek kifejezést. Ennek fő oka, hogy a P2B 5. cikk (1) bekezdése a DSA 27. cikkével megegyező terminológiát használ, amikor kimondja, hogy “az online közvetítő szolgáltatók szerződési feltételeikben rögzítik a rangsorolást meghatározó fő paramétereket és e fő paraméterek más paraméterekhez képest meglévő viszonylagos jelentőségének okait.” A P2B Iránymutatás szerint a szolgáltatóknak a rangsorolás szempontjából külön-külön vagy együttesen a legjelentősebb fő paraméterek meghatározásakor különösen a következőket kell figyelembe venniük:

- i. az algoritmusuk célja, amely azok megalkotását vezette,²³
- ii. információ, amelyet az érintettek számára a leghasznosabb lenne tudni,²⁴
- iii. a kérdéses mechanizmus alapján az információ, amely meghatározza a rangsorolást,²⁵

²¹ LEERSSEN, Paddy: An end to shadow banning? Transparency rights in the Digital Services Act between content moderation and curation. *Computer Law & Security Review*, 2023/48., 10. o. <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2023.105790>

²² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet), HL L 119., 2016.5.4., 1–88.

²³ P2B Iránymutatás, 41.

²⁴ Uo., 45.; BUSCH, Christoph: Platform regulation beyond DSA and DMA: Which role for the P2B Regulation? *Journal of Antitrust Enforcement*, 2024/2., 201–206. o. <https://doi.org/10.1093/jaenfo/jnae016>

²⁵ P2B Iránymutatás, 47.

- iv. azok a paraméterek, amelyek személyre szabják az eredményeket (azaz azok az előre meghatározott paraméterek, amelyek alkalmazása azt eredményezi, hogy az egyik fogyasztó más rangsort kap, mint egy másik fogyasztó, aki ugyanazt az online közvetítő szolgáltatást vagy online keresőmotort használja).²⁶ E tekintetben a P2B Iránymutatás felsorolja azokat a tényezőket (például a megcélzott felhasználók összetétele, a felhasználó előzményei, a felhasználó keresési magatartása és a felhasználó aktivitása vagy jelenléte harmadik fél szolgáltatásainál), amelyeket figyelembe kell venni, ha bármelyikük hatással van a rangsorolásra;²⁷
- v. információ arra vonatkozóan, hogy hogyan befolyásolja a személyre szabás a rangsorolást, beleértve az eredmények változékonyságát vagy eltérését a különböző felhasználók esetében.²⁸

A fent említett pontokon kívül a P2B Iránymutatás I. melléklete a fő paraméterek példáinak nem kimerítő felsorolását tartalmazza. Ezek a paraméterek közé tartozik például az ár, a fogyasztói vélemények, az internetes forgalom, a keresési teljesítmény és a kulcsszavak megjelölése.

Fontos azonban megjegyezni, hogy a P2B a közvetítők és az üzleti felhasználók közötti kapcsolatot hivatott szabályozni. Ez a különbségtétel a rendelet és a DSA alapján eltérő értelmezéshez vezethet, mivel az üzleti felhasználóktól általános elvárhatóság szintje lényegesen magasabb, mint ami egy átlagos fogyasztótól elvárható. Ezért álláspontom szerint a fő paraméterek kifejezés értelmezése során érdekesebb lenne a GDPR 13–14. cikkei által előírt, az adatkezelőknek a profilozásról, illetve automatizált döntéshozatalról való tájékoztatási kötelezettségüket értelmező normaszöveget alapul venni a gyakorlatban. A GDPR 13. cikk (2) bekezdés f) pontja és 14. cikk (2) bekezdés g) pontja értelmében ugyanis az adatkezelő kötelesek az érintetteknek (azoknak a személyeknek, akiknek az adatait kezelik) érdemi tájékoztatást nyújtani az automatizált döntéshozatalban alkalmazott logikáról, valamint az ilyen feldolgozás jelentőségéről és az érintettre gyakorolt várható következményeiről. Az ajánlórendszerek használata, amely a felhasználó személyes

²⁶ Uo., 49.; RUTGERS, Jacobien – SAUTER, Wolf: Promoting Fair Private Governance in the Platform Economy: EU Competition and Contract Law Applied to Standard Terms. In: LEINARTE, Emilija – ODUDU, Okeoghene – TURENNE, Sophie (szerk.): *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*. Cambridge. University of Cambridge, 2021, 343–381. o. <http://doi.org/10.1017/cel.2021.11>

²⁷ P2B Iránymutatás, 48–75.

²⁸ Uo., 50.

adatainak feldolgozásával jár, profilalkotásnak minősül.²⁹ Ha a személyre szabott tartalmat kizárólag az ajánlórendszer határozza meg emberi közreműködés nélkül, és az jelentősen érinti az egyént, az pedig automatizált döntéshozatalnak is minősülhet.³⁰

A – ma már nem hatályos – 95/46/EK irányelv³¹ 29. cikke alapján létrehozott, az adatvédelem és a magánélet védelmével foglalkozó független európai tanácsadó testület, a WP29 iránymutatása szerint az adatkezelőknek nem kell komplex magyarázatot adniuk az alkalmazott algoritmusokról, illetve nem kell nyilvánosságra hozniuk a teljes algoritmust. Ehelyett az adatkezelőnek egyszerű, átfogó módot kell találnia arra, hogy tájékoztassa az érintettet a döntés indoklásáról vagy a döntés meghozatalakor figyelembe vett kritériumokról.³²

Az EUB előtt zajló *Dun & Bradstreet Austria* ügyben a főtanácsnok tovább pontosította, hogy miként kell értelmezni az automatizált döntéshozatalban alkalmazott logikára vonatkozó érdemi információ fogalmát. A főtanácsnok funkcionális megközelítést követett, és az automatizált döntéshozatalban részt vevő logikára vonatkozó érdemi tájékoztatás fogalmát e kötelezettség célja szempontjából értelmezte. Indítványában megállapította, hogy „automatizált döntéshozatal „alapjául szolgáló logikára vonatkozó érthető információknak” lehetővé kell tenniük az érintett számára, hogy gyakorolhassa a GDPR (...) által biztosított jogait”³³ és különösen, hogy ellenőrizhesse az automatizált döntéshozatal pontosságát, valamint azt, hogy „fennáll-e objektíven ellenőrizhető összhang és okozati összefüggés egyrészt az alkalmazott módszer és kritériumok, másrészt az automatizált döntés által elért eredmény között.”³⁴ Az adatkezelő által nyújtott információknak tehát lehetővé kell tenniük az érintett számára annak ellenőrzését, hogy azok megfelelnek-e a tényeknek, és így a szóban forgó automatizált döntés valóban pontos (accurate) információkon alapul-e.

A főtanácsnok azt is megállapította továbbá, hogy az adatkezelő azon kötelezettsége, hogy az automatizált döntéshozatalra vonatkozó átláthatóságot biztosítsa, csak akkor teljesítheti célját, ha a nyújtott tájékoztatás tömör, könnyen hozzáférhető, könnyen érthető, átlátható és

²⁹ GDPR, 4. cikk (4).

³⁰ GDPR, 22. cikk (1).

³¹ Az Európai Parlament és a Tanács 95/46/EK irányelve (1995. október 24.) a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, HL L 281., 1995.11.23., 31–50.

³² WP29: Guidelines on Automated individual decision-making and Profiling for the purposes of Regulation 2016/679, 17/EN, WP251rev.01, 25. o. <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/redirection/document/49826>

³³ C-203/22, *Dun & Bradstreet Austria*, ECLI:EU:C:2024:745, 71.

³⁴ Uo., 71.

az egyén számára jelentőséggel bír.³⁵ E tekintetben a főtanácsnok indítványa azt is megjegyezte, hogy az automatizált döntéshozatalban használt algoritmusok természetüknél fogva túlságosan technikai jellegűek és olyan összetettek, hogy azokat egy átlagos személy nem értheti meg. Ennek megfelelően a főtanácsnok úgy ítélte meg, hogy az adatkezelők nem kötelesek nyilvánosságra hozni az algoritmusait, ehelyett tájékoztatást kell nyújtaniuk az automatizált döntéshez vezető folyamatról, a döntés eredményének okairól. Az érdemi tájékoztatás fogalma tehát magában foglalja (i) az alkalmazott módszert; (ii) a figyelembe vett kritériumokat; és (iii) azok súlyozását.³⁶

A főtanácsnok indítványa elismeri, hogy bizonyos esetekben az érintettnek a döntéshozatalban alkalmazott logikáról való érdemi tájékoztatáshoz való jogát felülírhatják mások jogai és érdekei, mivel a személyes adatok védelme nem abszolút jog, és az arányosság elvével összhangban más alapvető jogokkal szemben kell mérlegelni.³⁷ Bár a DSA nem mondja ki kifejezetten, hogy a platformok átláthatósági kötelezettségei az ajánlórendszereikkel kapcsolatban korlátozottak lehetnek, az EUB ítélkezési gyakorlatából következik,³⁸ hogy a felhasználók átláthatósághoz való jogát egyensúlyba lehet (és kell) hozni mások jogaival és szabadságaival, beleértve a platform szellemi tulajdonjogait is. Ezt az értelmezést a DSA (153) preambulumbekzdése is alátámasztja, amely szerint a rendelet “tisztelőben tartja a Charta által elismert alapvető jogokat és az uniós jog alapelveinek minősülő alapvető jogokat. Ennek megfelelően ezt a rendeletet ezekkel az alapvető jogokkal összhangban kell értelmezni és alkalmazni, ideértve a véleménynyilvánítás szabadságát, a tájékozódás szabadságát, valamint a tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét. Az ebben a rendeletben meghatározott hatáskörök gyakorlása során az érintett hatóságoknak – azokban a helyzetekben, amikor az alapvető jogok ütköznek egymással – megfelelő egyensúlyra kell törekedniük az érintett jogok között az arányosság elvének megfelelően.”

Nem egyértelmű azonban a jogalkotási szándék a platformokra vonatkozó azon követelmény mögött, hogy az általános szerződési feltételeikben nyilvánosságra kell hozniuk az ajánlórendszerek főbb paramétereit.³⁹ Az egyik lehetséges értelmezés szerint az ilyen közzététel szerződéses kötelezettséget teremt, ami azt jelenti, hogy a közölt információtól

³⁵ Uo., 65–66.

³⁶ NNAWUCHI, Uchenna – GEORGE, Carlisle: Decoding accountability: the importance of explainability in liability frameworks for smart border systems. *Discover Computing*, 2025/28., 13. o.
<https://doi.org/10.1007/s10791-025-09559-5>

³⁷ C-203/22, *Dun & Bradstreet Austria*, ECLI:EU:C:2024:745, 82.

³⁸ GOSZTONYI Gergely: Az internetes tartalomszabályozás európai típusú szabályozásának kezdetei, avagy irányelvektől a rendletekig (TWF, AVMS, E-Comm, DSA, DMA). *Jog-Állam-Politika*, 2022/4., 17–32. o.

³⁹ DSA, 27. cikk (1).

való bármilyen eltérés szerződésszegésnek minősül. Bár ez az értelmezés ösztönözheti a platformokat arra, hogy átfogó tájékoztatást nyújtsanak, a gyakorlatban nem valószínű, hogy elfogadják, mivel figyelmen kívül hagyja az ajánlórendszerek folyamatosan változó, dinamikus jellegét. Ráadásul mivel a gyakorlatban a platformok folyamatosan fejlesztik és frissítik ezeket a rendszereket, ez a megközelítés az általános szerződési feltételek túl gyakori módosítását tenné szükségessé, ami nehezen tűnik kivitelezhetőnek.

A fent említettek szerint a DSA 27. cikke azt is előírja, hogy amennyiben a szolgáltatás igénybe vevőinek nyújtott információk relatív sorrendjének meghatározására több lehetőség is rendelkezésre áll, a platformoknak lehetővé kell tenniük a felhasználók számára, hogy bármikor kiválaszthassák és módosíthassák az általuk preferált lehetőséget. Ennek a funkciónak közvetlenül és könnyen elérhetőnek kell lennie a platform felületén. Ezen gondossági kötelezettség célja nem csupán az ajánlórendszerek gyakorlati átláthatóságának biztosítása, hanem az is, hogy a felhasználók kezébe adja a döntést a részükre megjelenített tartalom rangsorolásával összefüggésben (beleértve azt is, hogy hajlandóak-e egy információs buborékban maradni vagy sem).⁴⁰

2.3 Kilépés az ajánlórendszerekből

A DSA 27. cikkében meghatározott követelményeken túlmenően a DSA 38. cikke egy olyan tartalommoderálási kötelezettséget ír elő, amely megköveteli az online óriásplatformoktól, hogy ajánlórendszereikhez legalább egy olyan alternatívát biztosítsanak, amely nem támaszkodik a felhasználói profilalkotásra.⁴¹ E rendelkezés célja, hogy a felhasználóknak választási lehetőséget biztosítson a személyre szabott ajánlások mellőzésére, ezáltal enyhítve a túlzott személyre szabás lehetséges negatív következményeit, például az úgynevezett információs buborékok kialakulását.⁴² Másképp megfogalmazva a DSA 38. cikke lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy a profilozáson alapuló ajánlási rendszerből kilépjenek (*opt-out*).⁴³

⁴⁰ NOVOVIC, 2024, 229. o.

⁴¹ PAPP János Tamás: Ajánlórendszerek. In: KOLTAY András – LAPSÁNSZKY András – SZIKORA Tamás – TÓTH András (szerk.): *DSA rendelet nagykommentár. Nagykommentár a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2022. október 19-i (EU) 2022/2065 rendelethez (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet)*. Budapest, Wolters Kluwer, 2024a, 137. o.

⁴² PAPP János Tamás: Ajánlórendszerek és szűrőbuborékok. In: KOLTAY András – SZIKORA Tamás – LAPSÁNSZKY András (szerk.): *A vadnyugat vége? Tanulmányok az Európai Unió platform szabályozásáról*. Budapest, ORAC Kiadó, 2024b, 231–259. o. https://doi.org/10.59851/9789632586328_12

⁴³ LENDVAI Gergely Ferenc: Taming the Titans? Digital Constitutionalism and the Digital Services Act. *ESSACHESS – Journal for Communication Studies*, 2024/17, 176. o. <https://doi.org/10.21409/0M3P-A614>

Ki kell emelni, hogy a DSA nem kötelezi az óriásplatformokat arra, hogy alapértelmezett beállításként a profilalkotás nélküli alternatívát alkalmazzák, ehelyett csak azt írja elő, hogy a felhasználók számára elérhetővé kell tenni ezt az alternatívát, és hogy – amint azt korábban tárgyaltuk – a felhasználóknak lehetőségük legyen könnyen elérni és aktiválni ezt a lehetőséget.

A DSA nem határozza meg pontosan, hogy mi tekinthető a profilozáson alapuló ajánlórendszer alternatívájának. A Facebook és Instagram például alternatívaként a tartalom kronologikus megjelenítését ajánlja fel a felhasználóik számára.⁴⁴ A Panoptykon alapítvány pedig olyan moderált személyre szabást javasolna alternatívaként, amely az adott felhasználó kifejezett visszajelzései és szabadon megadott információi alapján működne.⁴⁵

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a DSA 38. cikke által előírt gondossági kötelezettség – álláspontom szerint – könnyen kontraproduktívvá válhat. Az óriásplatformok által preferált kronologikus vagy betűrendes elrendezése ugyanis olyan felületet eredményezhet, amely nem praktikus vagy nehezen navigálható, elriasztva így a felhasználókat attól, hogy a nem személyre szabott ajánlásokat válasszák, ezzel pedig a szabályozás – szándékaival ellentétben – közvetve erősíti a profilozáson alapuló ajánlórendszerek használatát.

3 Összefoglalás

A DSA az online platformok működésének szabályozásában kiemelt figyelmet fordít az ajánlórendszerekre, mivel azok jelentős hatással vannak a felhasználói élményre és döntésekre. A jogszabály értelmében a platformoknak megfelelő gondossággal kell eljárniuk, hogy megvédjék a felhasználókat a potenciális káros hatásoktól, amelyeket az ajánlórendszerek működése okozhat. A DSA előírja, hogy a nagy online platformoknak átláthatóságot kell biztosítaniuk az ajánlórendszereik működéséről, és részletes tájékoztatást kell nyújtaniuk a felhasználók számára arról, hogy milyen algoritmusok és kritériumok alapján rangsorolják a tartalmakat.⁴⁶ Emellett a platformoknak lehetőséget kell adniuk a felhasználóknak arra, hogy

⁴⁴ CLEGG, Nick: New Features and Additional Transparency Measures as the Digital Services Act Comes Into Effect. *Meta*, 2023. augusztus 22., <https://about.fb.com/news/2023/08/new-features-and-additional-transparency-measures-as-the-digital-services-act-comes-into-effect/>

⁴⁵ SZYMIELEWICZ, Katarzyna: *Prototyping User Empowerment. Towards DSA-compliant recommender systems*. Warsaw, Panoptykon Foundation, 2023, 9. o.

⁴⁶ HUSZÁR Daniella: Az algoritmusok szerepe a közösségimédia-platformokon alkalmazott sötét megoldások tekintetében. In: LENDVAI Gergely Ferenc – PAPP János Tamás (szerk.): *Digitális Dilemmák. Fiatal kutatók válogatott tanulmányai a közösségi média egyes szabályozási kérdéseiről*. Budapest, A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsának Médiatudományi Intézete, 2025, 215–217. o.

olyan alternatívákat válasszanak, amelyek nem alkalmaznak személyre szabott ajánlásokat, így csökkentve a manipulációs kockázatokat és növelve a felhasználók autonómiáját.

A DSA által előírt szabályozás célja, hogy elősegítse a felelősségteljes ajánlórendszerek működését, biztosítva, hogy azok ne vezessenek félrevezető információkhoz, diszkriminációhoz vagy a felhasználói jogok sérüléséhez. A norma emellett külön figyelmet fordít a platformok kötelességére, hogy kezeljék a potenciálisan káros vagy ártalmas tartalmak terjedését, és ennek megfelelően a rendszerükben alkalmazott ajánlásokat ne hagyják figyelmen kívül. A felhasználói tájékoztatás és a transzparens működés elősegítése hozzájárul a digitális közegben való felelősségteljes döntéshozatalhoz, és biztosítja, hogy a platformok ne váljanak az algoritmusok és ajánlások manipulációs eszközeivé. Ezzel együtt a DSA célja a digitális ökoszisztéma méltányosabbá és biztonságosabbá tétele, erősítve a felhasználói jogokat és védelmet biztosítva a digitális térben való navigálás során.

Irodalomjegyzék

BUITEN, Miriam: The Digital Services Act From Intermediary Liability to Platform Regulation. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law*, 2021/5. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3876328>

BUSCH, Christoph: Platform regulation beyond DSA and DMA: Which role for the P2B Regulation? *Journal of Antitrust Enforcement*, 2024/2. <https://doi.org/10.1093/jaenfo/jnae016>

CLEGG, Nick: New Features and Additional Transparency Measures as the Digital Services Act Comes Into Effect. *Meta*, 2023. augusztus 22., <https://about.fb.com/news/2023/08/new-features-and-additional-transparency-measures-as-the-digital-services-act-comes-into-effect/>

DECAROLIS, Francesco – LI, Muxin: Regulating online search in the EU: From the android case to the Digital Markets Act and Digital Services Act. *International Journal of Industrial Organization*, 2023/90. <https://doi.org/10.1016/j.ijindorg.2023.102983>

FIRNIKSZ Judit: Rangsorolás – Új szabályozási igény a platformok és az információs túlterheltség korában. In: VALENTINY Pál – ANTAL-POMÁZI Krisztina – BEREZVAI Zombor

– NAGY CSONGOR István (szerk.): *Verseny és szabályozás 2021*. Budapest, MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 2021

GOSZTONYI Gergely: Az internetes tartalomszabályozás európai típusú szabályozásának kezdetei, avagy irányelvektől a rendeletekig (TWF, AVMS, E-Comm, DSA, DMA). *Jog-Állam-Politika*, 2022/4.

GOSZTONYI Gergely: *Censorship from Plato to Social Media: The Complexity of Social Media's Content Regulation and Moderation Practices*. Cham, Springer, 2023 https://doi.org/10.1007/978-3-031-46529-1_6

HUSOVEC, Martin: *Principles of the Digital Services Act*. Oxford, Oxford University Press, 2024 <https://doi.org/10.1093/law-ocl/9780192882455.003.0002>

HUSZÁR Daniella: Az algoritmusok szerepe a közösségimédia-platformokon alkalmazott sötét megoldások tekintetében. In: LENDVAI Gergely Ferenc – PAPP János Tamás (szerk.) *Digitális Dilemmák. Fiatal kutatók válogatott tanulmányai a közösségi média egyes szabályozási kérdéseiről*. Budapest, A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsának Médiatudományi Intézete, 2025

LEERSEN, Paddy: An end to shadow banning? Transparency rights in the Digital Services Act between content moderation and curation. *Computer Law & Security Review*, 2023/48. <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2023.105790>

LENDVAI Gergely Ferenc: Bejelentési és cselekvési mechanizmusok. In: KOLTAY András – LAPSÁNSZKY András – SZIKORA Tamás – Tóth András (szerk.): *DSA rendelet nagykommentár. Nagykommentár a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2022. október 19-i (EU) 2022/2065 rendelethez (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet)*. Budapest, Wolters Kluwer, 2024

LENDVAI Gergely Ferenc: Taming the Titans? Digital Constitutionalism and the Digital Services Act. *ESSACHESS – Journal for Communication Studies*, 2024/17. <https://doi.org/10.21409/0M3P-A614>

N/A: Investigation: How TikTok's Algorithm Figures Out Your Deepest Desires. *Wall Street Journal*, 2021. július 21., https://www.wsj.com/video/series/inside-tiktoks-highly-secretive-algorithm/investigation-how-tiktok-algorithm-figures-out-your-deepest-desires/6C0C2040-FF25-4827-8528-2BD6612E3796?mod=trending_now_video_3

NNAWUCHI, Uchenna – GEORGE, Carlisle: Decoding accountability: the importance of explainability in liability frameworks for smart border systems. *Discover Computing*, 2025/28. <https://doi.org/10.1007/s10791-025-09559-5>

NOVOVIC, Milos: *The EU Digital Services Act (DSA): A Commentary*. Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2024

PAPP János Tamás: Ajánlórendszerek és szűrőbuborékok. In: KOLTAY András – SZIKORA Tamás – LAPSÁNSZKY András (szerk.): *A vadnyugat vége? Tanulmányok az Európai Unió platform szabályozásáról*. Budapest, ORAC Kiadó, 2024b, https://doi.org/10.59851/9789632586328_12

PAPP János Tamás: Ajánlórendszerek. In: KOLTAY András – LAPSÁNSZKY András – SZIKORA Tamás – TÓTH András (szerk.): *DSA rendelet nagykommentár. Nagykommentár a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2022. október 19-i (EU) 2022/2065 rendelethez (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet)*. Budapest, Wolters Kluwer, 2024a

PAPP János Tamás: Az ajánlórendszerek átláthatósága. In: KOLTAY András – LAPSÁNSZKY András – SZIKORA Tamás – TÓTH András (szerk.): *DSA rendelet nagykommentár. Nagykommentár a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2022. október 19-i (EU) 2022/2065 rendelethez (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet)*. Budapest, Wolters Kluwer, 2024

POLYÁK Gábor – PATAKI Gábor – GOSZTONYI Gergely – SZALAY Klára: Versenyjogi előzmények és piacsabályozási eszközök a Digitális piacokról szóló európai rendelet tervezetében. In: VALENTINY Pál – ANTAL-POMÁZI Krisztina – BEREZVAI Zombor – NAGY CSONGOR István (szerk.): *Verseny és szabályozás 2021*. Budapest, MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 2021

RUTGERS, Jacobien – SAUTER, Wolf: Promoting Fair Private Governance in the Platform Economy: EU Competition and Contract Law Applied to Standard Terms. In: LEINARTE, Emilija – ODUDU, Okeoghene – TURENNE, Sophie (szerk.): *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*. Cambridge, University of Cambridge, 2021 <http://doi.org/10.1017/cel.2021.11>

SOLSMAN, Joan E.: YouTube's AI is the puppet master over most of what you watch. *CNET*, 2018. január 10., <https://www.cnet.com/tech/services-and-software/youtube-cs-2018-neal-mohan/>

SZYMIELEWICZ, Katarzyna: *Prototyping User Empowerment. Towards DSA-compliant recommender systems*. Warsaw, Panoptykon Foundation, 2023

TÓTH András: Az online platformok európai szabályozása. *In Medias Res*, 2022/2.
<https://doi.org/10.59851/imr.11.2.6>

WP29: *Guidelines on Automated individual decision-making and Profiling for the purposes of Regulation 2016/679*, 17/EN, WP251rev.01,
<https://ec.europa.eu/newsroom/article29/redirection/document/49826>